Ord.ⁿ del 8.ᵉʳ Sem.ᵗʳᵉ de 1816. N.º 20

10

Fenomena electrica et galvanica ...

Conferentia ex dissertatione D.D. Rafae-
lis Ameller: An fenomena electrica et gal-
vanica ad unicam causam pertineant.

2/13

0
1
1816

Fenomena electrica et galbanica eidem
causę pertinere videtur.
Hęc propositio, à nostro dilectissimo consocio
Rafaelo Ameller sapienter dilucidata, nil
ad explanandum prestat, me ipsum preci-
pue, cujus exigua rei cognitio tantum illi-
us ab ea magna differt. Attamen est mihi
censuram disertationi parare, quâ, meo
videri, doctissimi Volta experimenta
in Galbanicis observationibus corroborat
lucidę supsacitatus auctor. Quaprop-
ter vestram opem requiro, socii benevo-
li, causa ignoscendi errores, in quibus non
libenter inducere possum, dum exigui,
finitus totum orationis ejus ambitum
describar, quod objectum erit duntaxat
sermoni meo.
Incipit, igitur, disertator, proemio pru-
dentissimo, cujus argumentum in hocinas

unoriptum est_mentem humanam
ratione submitteretur, si recondita ar-
cana tantummodo considerantem non
esse perspe in lucem edita nisi forte,
sibi nil debere crediderit, sic in libris
adherescens, ut polypus scopulo affixus:
ideas fecundiores simplicissimas assi-
duq ita esse, ut videri mereantur ve-
luti fortunate ocurrentis; sed notar-
i dignum, solum in preclarissis inge-
niis explanari, fructificarique.
Sic solo Newtoni ex decensu poms gra-
vitationis principium; solo Galileo ex
lampadis vibrationibus temporis men-
sura. Nec etiam dicendum, horum
magna talenta subito scientias ad
perfectionem redigerent; hos trans-
cursu temporis, labore assiduo, con-

tantia mentis impetratur. ¿Nonne, in-
terrogat auctor, electricitas post fisicorum
molestias metam attingit? Minime;
nondum fenomena á Galbani observata,
nondum experimenta á Volta ignota om-
nibus. Deinde patefit illorum origo, is-
torum excelentia; et quo modo ex seno
Ytalie Galbanismo veram teoriam Vol-
ta dedit á simplici contactu substan-
tiarum unice duarum explicans om-
nino fenomena. Thesim denique sta-
tuit dicens:= Non conor equidem, acka-
demici, historiam electricitatis, earum-
que progresionum facere; nec ignobi-
lis cunabuli, et causalis Galbanismi
inventionem referre = Italibus gra-
vis, et importunus: solam analogiam
inter electrica et galbanica fenome-
na, cum alterationum identitate ab

corum actione economiç animali resultantium, fisiç, chimiç demonstrare ausus: ex quibus conclusio, fenomena electrica et galbanica eidem causç pertinere videtur.

Postea describit corporis electrizatus propietates, et comparatione facta, talia manifestat motus animalis membrorum defunctuz in metallis contactu, atque exemplo Torpille, Anguille prçcipuç ex Surinam absque illo etiam electrizitatem nitere probat. Multis experimentis analogia fisiç confirmata; illud Leiden; illud celebris Van-Marum interesantissimum; illud eris combustionis. Chimiç non minus magistraliter. Aquç descompositione ab electrizitate galbanica oculis ipsa meridiana luce concordantia clarior fit. Mox

sui discursus divisioni consequens in economia animali transit observare Galbanismi fenomena: quomodo musculis operantur, necnon nervis mira erudiatione, claritate, et elegantia Orator definit; omnibus ex quibus deductio patet.

Quid dicam? Argumentum jam multis doctoribus dilucidatum quid dicam in Vates tantos ignarus omnibus? Quid Volta experimenta addenda decoratus cum fuisset Instituto Nacionali quia dotaverat pulcherrimis inventis teoriam electrizitatis? Quid honorificam cum meruisset declarationem Academies Prusianç sapientisimç, quç, post relata Senatoris Klaproth, et experimenta Van-Marum, et Pfaff magna maquina ex Teyler conduxit. -- Hç probationes identitas Galbanismi, et materia electrizitatis testantur? Quid

8

ergo? Silentium.. maxime post disertationem nostri benemeriti consocii, quem, et vobis etiam, iterum atque iterum veniam impetro.

Cadiz 11. de Mayo de 1816.

Benjamin Pres.

Manuel Nava

Leonardo Perez Secret.°